

Motion till riksdagen
2005/06:So521

av Erik Ullenhag m.fl. (fp)

En liberal tandvårdsreform

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Motivering.....	2
3.1	En tandvård i kris	2
3.2	Ingen patientvänlig tandvård	2
3.3	En tandlös reform för äldre	3
3.3.1	Köer hos Försäkringskassan	3
4	Folkpartiet liberalerna föreslår:	3
4.1	”Årskort” hos tandvården	3
4.2	Högekostnadsskydd för alla	4
4.3	Bättre uppsökande tandvård	4
5	En tandvårdsreform brådskar	5

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motion 2003/04:So488 anförs om riktlinjer för en tandvårdsreform som kan genomföras stegvis med början under 2006.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i övrigt i denna motion anförs om behovet av samt innehållet i en tandvårdsreform.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att köerna hos Försäkringskassan undanröjs och att uppdraget om uppsökande tandvård fullföljs av landstingen.

3 Motivering

3.1 En tandvård i kris

Tandvårdsförsäkringen är i kris. Det går inte längre att tala om en försäkring, och helt följdriktigt så har regeringen ändrat benämningen till tandvårdsstöd. Folkpartiet liberalerna menar att Socialdemokraternas regeringstid inneburit elva förlorade år för tandvården. Den dåvarande borgerliga regeringen presenterade redan 1994 ett förslag till tandvårdsreform, men detta förslag röstades ner av en ohelig allians mellan Socialdemokrater och Ny demokrati i riksdagen. Om förslaget hade kunnat förverkligas så hade också många av dagens problem kunnat förebyggas. Inte förrän 2002 trädde ett reformerat tandvårdsstöd för äldre och vissa andra patientgrupper i kraft. Det blev dock en halvmejsyr, och har inte visat sig tillräckligt bra för den målgrupp som den i huvudsak är avsedd för. I årets budgetproposition erkänner regeringen problemen, men där finns bara en vag hänvisning till att en tandvårdsreform kommer att presenteras 2006, och förslag till finansiering saknas även för 2007 då reformen påstås ska träda i kraft.

3.2 Ingen patientvänlig tandvård

En tandvårdsförsäkring ska skapa så trygga ekonomiska och hälsomässiga förutsättningar som möjligt för patienten, och den ska ge vårdgivarna rimliga villkor och förutsättningar. Idag har vi inte ett patientvänligt system. Patienterna får betala allt mer för sin tandvård och saknar möjlighet att planera och överblicka sina tandvårdskostnader. I LO:s rapport om "hålen i tandvårdsförsäkringen" återges bl.a. SCB:s statistik om att 35 procent av de ensamstående mammorna samt socialbidragstagare avstår från tandvård på grund av att de inte anser sig ha råd till det. Manliga äldre tjänstemän avstår däremot i mycket liten utsträckning från tandvård på grund av kostnaderna. Detta är inget gott betyg åt en "arbetarregering".

Det är förvisso så att de flesta människor har tandvårdskostnader under eller i nivå med gränsen för högkostnadsskyddet 900 kr inom hälso- och sjukvården. En liten andel av befolkningen har mycket höga kostnader för tandvård. Men vad som är gemensamt för alla är att tandvårdskostnaderna inte går att förutse.

3.3 En tandlös reform för äldre

År 2002 infördes särskilda regler för högkostnadsskydd till personer över 65 år. Denna reform har inneburit betydligt högre kostnader för socialförsäkringen än vad som förväntades. Men också patienterna får i praktiken betala mycket över högkostnadsskyddet på 7.700 kr per år för sin tandvård, eftersom detta inte omfattar bastandvård och inte heller materialkostnad. Hur stor den verkliga kostnaden är för patienten är f.n. inte känt. Under 2004 utbetalades enligt regeringens budgetproposition omkring 1,5 miljarder kr för tandvård enligt reglerna om högkostnadsskydd. Detta kan sannolikt till en del förklaras av ett uppdämt behov av tandvårdsinsatser hos målgruppen. Den genomsnittliga kostnaden per individ för tandvård inom högkostnadsskyddet är för Försäkringskassan ca 40.000 kr, enligt uppgifter i regeringens budgetproposition. Till detta kommer att vissa vårdgivare, enligt propositionen, debiterar patienten för mycket för material.

Folkpartiets slutsats är att det skulle gå att effektivisera systemet för högkostnadsskydd i betydande grad. Det har vi också räknat med i vår bedömning av hur mycket som behöver anslås till en tandvårdsreform.

3.3.1 Köer hos Försäkringskassan

Försäkringskassan har inte klarat av hanteringen av tandvårdsstödet till äldre. Denna hantering har koncentrerats till Försäkringskassan för Skåne. Det innebär att ansökningarna om bidrag till äldres tandvård har lagts på hög, och patienter och tandläkare får vänta på besked i upp till ett halvt år om ersättning för behandling kommer att utgå. I början av september köade omkring 20.000 äldre med tandvårdsbehov hos Försäkringskassan för att få ersättning för sina behandlingar.

4 Folkpartiet liberalerna föreslår:

4.1 ”Årskort” hos tandvården

Folkpartiet menar att idén om abonnemangstandvård kan och bör utvecklas och förfinas. Inspiration går att finna i England där ”Denplan” är ett abonnemangstandvårdssystem som fungerar väl och helt utan statliga subventioner. ”Denplan” är Storbritanniens största leverantör av abonnemangstandvård med runt 1,3 miljoner anslutna patienter och en tredjedel av de praktiserande tand-

Fel! Okänt namn på

läkarna. På senare år har också de flesta landsting infört eller är på väg att införa "årskort" hos tandvården. Erfarenheterna från framförallt Värmlandslandstinget visar att människor efterfrågar denna typ av tandvårdsförsäkring och att det är ett utvecklingsbart system. Folkpartiet vill stimulera framväxten av abonnemangstandvård genom särskilda statliga medel.

Folkpartiet menar att en tandvårdsreform måste bygga på att konkurrens och valfrihet mellan olika vårdgivare bevaras inom tandvården. Det innebär att de privat verksamma tandläkarna gemensamt måste finna lösningar för att också de ska kunna erbjuda patienterna ett alternativ med abonnemangstandvård.

4.2 Högkostnadsskydd för alla

Folkpartiet vill parallellt med ett abonnemangstandvårdssystem införa ett rimligt högkostnadsskydd för alla för grundläggande tandvård och nödvändiga proteser. Det kan med rätta hävdas att tänderna är en del av kroppen och att tandvård därför borde ingå i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård. Vi anser emellertid bl.a. att eftersom den enskilde i mycket stor utsträckning kan påverka tandhälsan själv är det rimligt att taket för tandvård ligger högre. Till detta kommer att ett högkostnadsskydd för tandvård – med en stor andel privata vårdgivare – måste utformas så att man så långt möjligt undviker att det blir kostnadsdrivande. Ett högkostnadsskydd värt namnet kan inte uppnås på ett år, utan detta måste av ekonomiska skäl ske successivt. Det är dock Folkpartiets ambition att åstadkomma väsentliga förbättringar av högkostnadsskyddet under kommande mandatperiod i en borgerlig regering.

4.3 Bättre uppsökande tandvård

Landstingen måste efterleva skyldigheten att bedriva uppsökande verksamhet bland framförallt de äldre i särskilt boende samt vid ett behov av tandvård erbjuda behandling inom ramen för högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård. Ett särskilt stöd till landstingen för detta uppdrag har utgått sedan 1999. Det är uppskattningsvis 180.000–200.000 personer som omfattas av erbjudandet om uppsökande tandvård. Antalet uppsökta personer var enligt regeringens budgetproposition 91.000 under 2003. En del äldre tillgodoser sitt tandvårdsbehov genom sin ordinarie tandläkare, men det innebär ändå att långt ifrån alla som har rätt till denna tandvård nås av den. Det krävs alltså större insatser från landstingen. De äldres allmänna hälsotillstånd är i hög grad beroende av mun- och tandhälsan. De vårdgivare – ofta upphandlade – som sköter den uppsökande verksamheten och kommunerna som ansvarar för äldreomsorgen måste bli bättre på att samverka så att uppdraget om uppsökande tandvård fullföljs.

5 En tandvårdsreform brådskar

Folkpartiet liberalerna anser att det brådskar med en tandvårdsreform. Folkpartiets förslag om möjligheten att välja abonnemangstandvård ger både patienten och tandläkaren incitament att förebygga tandskador och tandsjukdomar, samtidigt som det ger patienten möjlighet att överblicka sina kostnader för tandvård. Folkpartiet föreslår alltså i korthet ett system med abonnemangs/premietandvård och att självriskerna vid åtgärdsbaserad taxa stegvis ska sänkas, dock skall den alltid motverka onödigt dyra åtgärder. Vi har i motion 2003/04:So488 presenterat ett förslag till ny tandvårdsreform. Denna motion har ännu inte behandlats av socialutskottet, och vi menar att den fortfarande är aktuell för att möta krisen inom tandvården. Det som anförs om principerna för en ny tandvårdsreform i motion 2003/04:So488 och vad som i övrigt anförs i denna motion bör alltså ges regeringen till känna. Folkpartiet liberalerna avsätter i sitt budgetalternativ fr.o.m. 2007 särskilda medel för en tandvårdsreform.

Stockholm den 20 september 2005

Erik Ullenhag (fp)

Kerstin Heinemann (fp)

Gabriel Romanus (fp)

Linnéa Darell (fp)

Marita Aronson (fp)

Mia Franzén (fp)